

de færøske odelsejendomme ganske afvigende herfra. For det første maa selv de større færøske odelslodder, i arealudstrækning om ikke i værdi, betragtes som minimum af odelsgaardens størrelse baade i Norge og paa Island. For det andet saa forefindes den i praksis ganske afvigende bestemmelse i norsk og islandsk lovgivning og sædvaneret, at medens en norsk eller islandsk odelsgaard som regel gaar over til *en* af den forrige besidders arveladere, saa deles færøsk odelsjord ved arveladeres frafald, mellem hans efter lovens berettigede arvtagere.

Selv om norsk og islandsk lovgivning bestemmer at der, med de i norsk og islandsk lovgivning meget indskrænkende bestemmelser, jfr. norsk lov af 22. juni 1928 og islandsk jorðræktarlög 20. juni 1928 kan tillades expropriation af odelsjord, saa kan denne bestemmelse ikke med nogen berettiget grund anvendes paa færøske forhold under den hidtilværende i praksis brugte adgang til deling af odelsejendom mellem arveberettigede. Som foran paavist bestaar odelsloddernes størrelse af et saa ringe areal, at vedkommende besidder eller arveovertager, selv ved forsvarlig drift som regel er afskaaret fra at basere sin husholdning paa odelsjorden som *hovednæringsvej*, men maa henregne denne som et, om end væsentlig *bierhverv* i sit erhvervsliv og økonomi, ved siden af andre erhverv som fiskeri, haandværk, handel m. v. Den af medundertegnede J. Patursson, under denne sags første behandling rettede henvendelse til nærværende udvalg om de færøske husfædres procentvise jordbesiddelses størrelse og art, blev ikke taget til følge. Foranlediget heraf savner udvalget bl. a. for odelsejendommenes størrelses vedkommende alt statistisk materiale. Mindretallet fejler dog næppe meget, naar det sætter at de gennemsnitlige odelsejendommens størrelse ikke udgør over 3 gylden jord i udmark og indmark.

Hvis man tænker sig hele den dyrkbare odelsjord fordelt paa de enkelte odelsejendomme, vil der formentlig efter et løst skøn gennemsnitlig næppe kunne tilfalde hver odelsejendoms husstand mere end 1 à 2 hektar dyrkningsjord.

Under foran berørte forhold finder mindretallet ingen samfundsberettigelse til at lovhjemle det af regeringsudvalget foreslaaede udkast til expropriation af odelsjord. Om expropriation under andre former, i ganske enkelte tilfælde bør tillades, skal mindretallet ikke her udtale sig om.

Derimod finder mindretallet, at der kunde være anledning til, at der ved forandring i de nugældende lovbestemmelser bl. a. gaves en mere udvidet adgang til ved grandestævne at foretage beslutning om haugejords optagelse til opdyrkning end nugældende love bestemmer.

Ved et saadant efter et passende minimum af marketallets stemmer indtaget haugeindlæg vil der, foruden nødvendigt tillæg til de enkelte ejeres indmark, sandsynligvis blive en del jord som nogle af lodsejerne vil se sin fordel i at udbyde til rimelige priser.

Angaaende regeringskommissionens udkast vedrørende præstegodset, er dens forslag tildstændig afvigende, saavel fra lagtingskommissionens forslag, som fra den stilling lagtinget hidtil har taget til nævnte gods. Før denne nyordning kan lovfæstes, anser mindretallet det uomtvisteligt nødvendigt, at tinget forinden hører Færøernes provst, eventuelt bestyrelsen for skiftsmidlerne og samtidig om da nødvendigt reviderer præsternes lønningsmaade.

Regeringsudvalget har, hvad kongsfæsteforholdet angaar søgt sit forbillede i islandsk fæstelovgivning. Intet kan være fejlagtigere. Der findes ikke paa Island, for øvrigt heller ikke i Norge, har heller ikke fundet i Danmark, nogen fæstebondestand tilsvarende den færøske kongsbondestand.

I fald regeringsudvalgets forslag bliver vedtaget, bliver fæstebrevenes betryggende bestemmelser slettede, de nu gældende retsregler i forordn. af 1691 § 9, N. lovs betrygg. paragraffer og de indtil for faa aar siden anvendte sædvaneregler annullerede, og man forlader lagtingskommissionens standpunkt, finder medundertegnede J. Patursson de færøske kongsbønders stilling i den grad uholdbar, at det da vil være nødvendigt for standen, saavel som for det færøske samfund, at der gennemføres en lov om kongsgaardens overgang til sevejejendomme og vil medundertegnede derfor stille som subsidiært forslag, at lagtinget optager til behandling gennemførelsen af Udkast til Lov for Færøerne om fæstegodsets overgang til selvejejendom, jfr. lagtingskommissionens forslag og betænkninger side 255—263, XI b. og loven af 4. oktober 1919, om de danske fideikommissers overgang til selvejejendom.